

Inbreng LTO & POV t.b.v. commissiedebat

Stikstof, NPLG en Natuur

1. Stikstof

1.1 PAS-melders moeten nú geholpen worden

De PAS-melders, maar ook interimers en vrijgestelden, wachten nu al bijna 5 jaar op legalisatie. Legalisatie die nodig is, omdat de overheid faalt. Tot nu toe blijft het bij het benoemen dat het een prioriteit is. Dit kun je twee keer zeggen, maar niet 100 keer: vóór 1 maart moet er wettelijk gezien actie ondernomen zijn. Tot nu toe is de overheid druk geweest met het op papier kleiner maken van de groep PAS-melders. Bij de nadere beoordeling van de bijna 3500 PAS-melders zijn er al 2000 afgevallen.

Vraag LTO:

- ➔ Wat is de status van deze 2000 afvallers? Zijn ze toegevoegd aan de groep interimers? LTO stelt dat door toedoen van de Rijksoverheid zowel PAS-melders, als interimers en vrijgestelden in juridische en financiële problemen zijn geraakt. De minister heeft een plicht allen een route tot legalisatie te bieden.

Tot nu toe was de redeneerlijn dat PAS-melders niet gelegaliseerd konden worden vanwege additionaliteit (optellen van kleine beetjes stikstof geeft een druppel die de emmer laat overlopen). Maar met de uitspraak van Raad van State over doortrekken van het tracé A12/A15 is duidelijk dat additionaliteit deze legalisatie niet in de weg staat. De vergunning moet goed worden onderbouwd; de KDW is niet het enige criterium, zegt de Raad van State. Als het Rijk dezelfde inspanning had gedaan voor de PAS melders, zoals ze heeft gedaan voor A12/A15 en Schiphol waren er al lang veel meer PAS melders gelegaliseerd!

Op veel N2000 gebieden kunnen provincies aantonen dat de stikstofdepositie structureel daalt en de staat van instandhouding van de natuur verbetert. PAS-melders kunnen gelegaliseerd worden met de 'opbrengst' vanuit de LBV/LBV+ regeling. Het is nu wachten op politieke wil. De minister lijkt nu te kiezen voor een individuele benadering van de PAS melders en het lijkt erop dat ze de verantwoordelijkheid voor het legaliseren af gaat schuiven naar de individuele ondernemer. We vinden dat niet acceptabel. De overheid is en blijft zelf verantwoordelijk en er moet nú een oplossing komen!

Plannen LTO:

- ➔ Als het Rijk er niet uitkomt met de provincies om PAS melders en interimers vóór 1 maart 2025 te legaliseren (via de route van extern salderen), stelt LTO een noodscenario voor om via een passende beoordeling alle PAS melders tegelijk te legaliseren.
- ➔ LTO stelt dat het benodigde deel van de opbrengst van LBV/LBV+ gereserveerd (zekergesteld) moet blijven voor de PAS-melders én interimers. In de eerste plaats om af te kunnen zien van handhaving en later, als in de gebieden additionaliteit opgelost is, te gebruiken voor legalisering.

De Tweede Kamer heeft de motie Grinwis/Flach aangenomen om de deadline voor legalisatie uit te stellen. LTO vindt dit geen goed idee. Uitstel van de legalisatieverplichting kan misschien op de korte termijn helpen, maar ook nu kunnen PAS-melders en interimers niet investeren en staan zij al 5 jaar met de rug tegen de muur. Niet door eigen toedoen, maar door falend overheidsbeleid! Als er geen concrete actie komt van het Rijk in samenwerking met de provincies, zijn we zeer bevreesd dat de PAS melders uiteindelijk aan het kortste eind trekken.

Plan LTO:

- ➔ Legaliseer de PAS-melders en interimers vanuit de opbrengst van de LBV/LBV+ regeling en onderbouw dat dit, in analogie van A12/A15, ruimschoots kan; ook gezien de structurele daling van stikstofdeposities op Natura2000 gebieden.

1.2 KDW uit de wet

Al langere tijd maakt LTO zich hard voor het uit de wet halen van de KDW. De regering heeft toegezegd hier werk van te maken, maar we zien hier nog niets van terug of op de planning staan. Nogmaals: de KDW is een bewegend doel, die op zichzelf niets zegt over de staat van instandhouding van de natuur; de landbouwsector kan alleen sturen op wat ze zelf veroorzaakt: de emissies. De laatste inzichten van het RIVM laten zien dat door strengere KDW's en andere aanpassingen in AERIUS de binnenlandse landbouw emissies met bijna 80% zouden moeten dalen in plaats van de eerder berekende 50 %. Met dergelijke verschuivende doelen kunnen boeren niet werken.

Plan LTO:

- ➔ Zorg ervoor dat artikel 2.15a van de Omgevingswet zo spoedig mogelijk veranderd wordt. [De KDW moet zo snel mogelijk uit de wet](#) en de vergunningverlening moet versoepeld worden, zodat investeringen in innovaties weer mogelijk gemaakt worden.

De minister heeft aangekondigd naar bedrijfsemissiedoelen voor stikstof te willen gaan en substantieel geld voor innovatie te reserveren. Dat vindt LTO een goede denkrichting. Het kan echter alleen succesvol zijn als aan een aantal randvoorwaarden wordt voldaan.

Plannen LTO:

- Integrale afweging maken tussen de verschillende doelen waar bedrijven aan moeten voldoen.
- Stalsystemen moeten weer vergund kunnen worden.
- Oude stallen moeten vervangen kunnen worden voor nieuwe stallen.
- Er moet erkenning zijn voor de slimme integrale aanpak van stal tot akker (mest sneller de stal uit, be- of verwerking en vervolgens goede aanwending).
- Een afrekenbare stoffenbalans moet inzetbaar en toepasbaar zijn zodat managementmaatregelen ook geborgd kunnen worden.

1.3 Rekenkundige ondergrens instellen

Afgelopen zomer verscheen het [rapport over de rekenkundige ondergrens](#). LTO stelt dat als je iets niet kan meten, je de ondernemer er niet op kunt afrekenen. Hiermee volgen wij de lijn van de hoogleraren Pluymaekers en Pedersen.

Plannen LTO:

- ➔ LTO pleit ervoor om van start te gaan met een rekenkundige ondergrens. Onderbouw dit goed. Eventuele juridische toetsing leidt tot jurisprudentie ter bekrachtiging van deze methode.
- ➔ De waarde van 0,005 mol/ha/j in de omgevingsregeling moet worden verhoogd (naar 1 mol/ha/j), omdat deze 0,005 niet te meten is (dit is slechts te berekenen en betreft dus een fictieve waarde).

1.4 Regelingen aanpak piekbelasting

Binnen de regelingen voor de aanpak piekbelasting wordt vooral aandacht gegeven aan de stoppers. De innovatieregeling en verplaatsingsregeling komen helaas nog niet uit de verf. Stoppers worden goed gefaciliteerd, blijvers kennen een ongewisse toekomst.

Veel bedrijven stoppen, maar wat opvalt is dat vooral moderne bedrijven stoppen. De reden is onder meer dat deze bedrijven, op basis van de gekozen vergoedingsmethodiek, een hogere vergoeding krijgen dan de oudere bedrijven. In het land stoppen nu veel bedrijven, onder meer omdat er geen bedrijfsopvolging is (jonge boeren zien geen toekomst). Er verdwijnen dientengevolge ook mooie locaties, waar (jonge) boeren zich zouden kunnen ontwikkelen. De beëindigingsregelingen leiden tot vele stoppers. Hierbij komt de ontwikkeling dat oude, vaak kleinere, bedrijven niet kunnen voldoen aan de moderne gevraagde standaard voor bedrijfsvoering.

Er dreigt daarmee kaalslag op het platteland. Kleine en middelgrote bedrijven verdwijnen en grote bedrijven worden groter. Deze maatschappelijk ongewenste ontwikkeling is een direct gevolg van het overheidsbeleid van met name het vorige kabinet.

Plan LTO:

- ➔ Er stoppen veel goede, mooie, moderne bedrijven. LTO pleit voor een herwaardering van het platteland, waar landbouw weer als een primaire functie wordt beschouwd. Onderbouwing voor behoud van bedrijven is noodzakelijk. Focus op het uitvoeren van een regionale leefbaarheidstoets. Hierbij wordt behoud van bedrijvigheid een meer geobjectiveerd belang binnen de totaalafweging. De blijvende boer, de boer van de toekomst moet gewaardeerd en gestimuleerd worden. Innovatie, een solide systeem voor nieuwe stalsystemen en toereikende vergunningverlening moeten weer prioriteit krijgen in het overheidsbeleid.

2 Vervolg NPLG

Na het schrappen van het NPLG wordt gekozen voor een nieuwe aanpak. De vraag blijft overeind: wat kan waar wel en wat kan waar niet. Er wordt nu een beleid ontwikkeld met aandacht voor specifieke gebieden. Er zijn minder middelen beschikbaar en er komt meer focus op de doelen, die echt gehaald moeten worden. De vraag ontstaat wat provincies gaan doen met hun provinciale plannen. Daarbij moet het gebrek aan middelen in de gebiedsgerichte aanpak niet afgewenteld worden op de agrariërs.

Vragen LTO:

- ➔ Welke doelen stelt de minister centraal in haar vervolg op het NPLG?
- ➔ Waar moeten deze gehaald worden en welke middelen zijn daarvoor beschikbaar?
- ➔ Kan de minister een analyse geven van de diverse doelen op natuur, stikstof, water en klimaat:
 - Welke doelen vereist Europa?
 - Waar is sprake van nationale koppen?
 - Welke acties lopen om deze eraf te halen?
 - Voor welke doelen wordt (Europees) ingezet op doelverlaging?
- ➔ Is de minister bereid tot het maken van een financieel- en sociaaleconomische impactanalyse voor de landbouw op macro-niveau, zodat beleid aangepast kan worden bij onevenredige negatieve gevolgen?
- ➔ Wat is de status van de individuele agro-economische toets voor bedrijven bij de start en afronding van de lopende gebiedsprocessen?

3 Natuur

3.1 Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer

Op dit moment wordt ca. 102.000 ha ingevuld met Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) door boeren. In de [visie van LTO](#) kan dit doorgroeien tot 170.000 ha in 2030 (waaronder ook areaal binnen bestaande natuurgebieden, zoals NNN), waarbij dan wel in het kostenplaatje rekening gehouden moet worden met het feit dat binnen de bedrijfsvoering van agrarische bedrijven aanzienlijke investeringen nodig zijn en ook een uitbreiding van beheerpakketten zal worden gevraagd. Hierdoor lopen de kosten op tot € 1,17 mrd/jaar, onder meer door hoge pachtkosten, verwachte afwaardering (m.n. beekdalen, veenweiden) en noodzakelijke investeringen in omschakeling bedrijfsvoering.

Plannen LTO:

- ➔ Spreek over Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer! ANLb! Het door de minister omarmde begrip ANB doet geen recht aan wat landschapsbeheer en beheer van cultuurhistorische waarden inhoudt! Het is breder dan natuur alleen.
- ➔ Agrarisch natuur- en landschapsbeheer ANLb moet een concurrerend verdienmodel worden dat kan concurreren met andere vormen van landbouw.
- ➔ Beloning van agrarisch natuur- en landschapsbeheer moet uit de sfeer van 'compensatie en vergoeding' gehaald worden. De huidige structuur van vergoedingen moet doorontwikkeld en

geïndexeerd worden naar reële beloningen van de geleverde diensten. Dat betekent dat 'costs incurred and income foregone' niet meer de beperkende factor mag zijn.

- ➔ LTO pleit ervoor dat voor het huidige totale areaal van ca. 102.000 ha ANLb het in het Hoofdlijnenakkoord/ regeerprogramma genoemde budget van € 500 miljoen/jaar als eerste wordt ingezet voor:
 - het vaststellen van een evenwichtige beloningsstructuur (indexatie huidige vergoedingen tot niveau van concurrerende beloning, toeslag investeringen, etc.)
 - in combinatie met het vaststellen van langjarige (> 20 jaar) contracten.
 - LTO stelt voor dat de middelen als eerste beschikbaar komen voor collectieven die al klaar staan met beheerplannen of hun dienstverlening concreet kunnen uitbreiden.

De Minister legt met betrekking tot Agrarisch Natuurbeheer (ANB) de focus op het realiseren van ANB op het boerenerf in specifieke gebieden: veenweiden, beekdalen en gebieden rondom Natura2000.

Vraag LTO:

- ➔ Wanneer komen de benodigde financiële middelen concreet beschikbaar en via welke regelingen gaat dit gebeuren (GLB, ANLb) en wat gebeurt er tot de tijd dat deze middelen niet (!) beschikbaar zijn? Hoe kunnen agrariërs zich voorbereiden, omschakelen c.q. zich verplaatsen en meedoen als er geen geld is?

3.3 Beschermen landbouwgrond

Het hoofdlijnenakkoord en het regeerprogramma (als ook het voorontwerp nota ruimte) geven aan dat hoogwaardige landbouwgrond beschermd dient te worden. Dat ondersteunen we van harte. LTO denkt dat het in de praktijk alleen waarde heeft als de overheid (gemeenten en provincies) een afwegingskader gaan hanteren zodat ze bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen daar rekening mee moeten houden. We stellen daarom onder meer voor om in artikel 5 van het Besluit Kwaliteit Leefomgeving een regel voor gemeentelijke omgevingsplannen op te nemen dat ze een (vast te stellen) afwegingskader moeten toepassen voor het beschermen van landbouwgrond.